రామగుండం 7 ఎల్ఇపి ప్రమాదం : దొంగల చేతికే తాళాలు ఇచ్చారా?

- కె. బాలగోపాల్

దుర్ఘటనలు ఒక్కొక్కసారి ఒక్కొక్క అర్థంలో మంచి వార్తలే కావడం మానవ జీవితానికి సంబంధించిన ఒక చేదు వాస్తవం.

సింగరేణి గనులలో ప్రతి సంవత్సరం తప్పని సరిగా 25 నుండి 35 మంది దాకా ప్రమాదాలలో చనిపోతుంటారు. అంతకు కొన్ని రెట్ల సంఖ్యలో గాయపడుతుంటారు. ఈ చావులు ఒక్కొక్కటిగా జరుగుతాయి కాబట్టి వాటిని బయటి ప్రపంచం పట్టించుకోదు. సింగరేణి కార్మికులు, వారి సంఘాలు పట్టించుకున్నా, సెటిల్‌మెంట్లను సహితం 'మేము అమలు చేయం' అని సర్క్యులర్లు జారీ చేసి చేతులు దులుపుకుంటున్న యాజమాన్యాన్ని కదిలించడం వారికి అంత సులభం కాదు. అయితే నిజం చెప్పాలంటే సింగరేణి కార్మిక పోరాటాలలో భద్రత ఏ రోజూ ప్రధాన అంశం కాదు. ఏ కారణంగానో కార్మిక సంఘాలు దానికి ఇయ్యవలసిన ప్రాముఖ్యం ఇయ్యలేదు.

అందువల్లనే ఒకే సారి 17 మంది కార్మికులు చనిపోయిన 16 జూన్ నాటి దుర్ఘటన గురించి బాధపడుతూనే, ఎట్లాగూ చనిపోతూనే ఉన్నారు కాబట్టి 17 మందీ ఒకేసారి చనిపోవడం మంచిదే అనుకోక తప్పదు. కనీసం ఆధునీకరణ గురించి, సంస్కరణల గురించి నిరంతరాయంగా మాట్లాడే పాలనలో గనుల భద్రతా వ్యవస్థనెందుకు ఆధునీకరించలేదు? ఎందుకు సంస్కరించలేదు? అన్న ప్రశ్న తెలుగు ప్రజానీకం వేసుకోగలుగుతారు. 1990 తరువాత ఉత్పత్తి పెరుగుదలలో సింగరేణి సాధించిన పురోగతి గురించి అడపా దడపా పత్రికలలో ప్రకటనలు చూస్తూనే ఉన్నాం. ఆ సంస్థ చైర్మన్ల స్వోత్కర్ష టీవీలో వింటూనే ఉన్నాం. 'టార్గెట్' త్వరితగతిన సాధించిన గనుల మేనేజర్లకు యాజమాన్యం, ప్రభుత్వం ఇస్తున్న కితాబుల వార్తలు చదువుతూనే ఉన్నాం. భద్రత మెరుగు పడిందా? గనులలో పనిచేసే క్రమంలో కార్మికులు ప్రమాదాలకు గురికావడం, గాయపడటం, చనిపోవడం తగ్గిందా? ఈ ప్రశ్నలెందుకు ఈ ప్రచారంలో వినబడవు అన్న సందేహం ఇంతకు ముందు ఒక వేళ రాకున్నా ఇప్పుడిక రాకుండ ఉండదు.

మొన్న ప్రమాదం జరిగిన 7 ఎల్.ఇ.పి. గని రెండేళ్ల కింద ఉత్పత్తి లక్ష్యాన్ని అన్ని గనుల కన్న ముందుగా అందుకున్న గనిగా అవార్డు పొందిందని తెలిస్తే ఈ సందేహాలు మరింత బలంగా తోస్తాయి. ఉత్పత్తి లక్ష్యాన్ని శరవేగంగా అందుకోవాలన్న ఆరాటమే మొన్నటి ప్రమాదానికి ప్రత్యక్ష కారణం అని నేను అనడం లేదు. అయితే ఉత్పత్తి గణాంకాలు పెంపుదలకు సంస్కరణలలో కేంద్ర స్థానం ఇచ్చే వైఖరి దానికి గల ప్రధానమైన కారణాలలో ఒకటని చెప్పక తప్పదు.

రెండవది, చట్టంలో చూస్తే చాలా గొప్పగా కనిపించే గనుల భద్రతా వ్యవస్థ వాస్తవంలో ఎంత బలహీనమైనదో సమాజం తెలుసుకోవడం, చర్చించుకోవడం అవసరం. భద్రత విషయంలో ఫ్యాక్టరీ చట్టం ఒకెత్తయితే గనులకే ప్రత్యేకమైన చట్టాలు, నిబంధనలు ఒకెత్తు. అందులో బొగ్గు గనులకు వేరే భద్రతా నియమావళి ఉంది. ఫ్యాక్టరీల భద్రత కార్మిక శాఖకు ఉండే అనేక బాధ్యతలలో ఒకటి కాగా, గనుల భద్రతకే ఒక ప్రత్యేకమైన కేంద్రీకృత వ్యవస్థ ఉంది. దాని కేంద్ర కార్యాలయం ధన్‌బాద్‌లో ఉంది. దాని అత్యున్నత అధికారి డైరెక్టరు జనరల్ ఆఫ్ మైన్స్ సేఫ్టీ (డి.జి.ఎం.ఎస్) దేశానికే గనుల చీఫ్ ఇన్స్‌పెక్టరు. గనులలో ప్రమాదాలు జరిగినప్పుడు డిజిఎంఎస్ కార్యాలయం నుండి విచారణ బృందాలు బయలు దేరి రావడం, కొంచెం ధూం ధాం చేయడం, విలేకరులు వినేటట్టు ప్రమాదానికి గురయిన గని యాజమాన్యాన్ని ఆక్షేపించడం, మామూలే. వారి విన్యాసాలను మొదటిసారి చూసినప్పుడు 'ఆహా!' అనిపిస్తుంది. కొందరికి రెండవ సారీ మూడవ సారీ కూడా అనిపిస్తుంది. కానీ ఎల్ల కాలం అనిపించాలంటే వారి వల్ల జరిగే ప్రయోజనమేదైనా కనిపించాలి. అది శూన్యం కాకపోయినా చాలా తక్కువనే చెప్పాలి.

ఈ విషయం గ్రహించడానికి కూడా మొన్నటి 7 ఎల్.ఇ.పి ఘటన అక్కరకొస్తుందనే చెప్పాలి. ఆ సంగతి వెంటనే అర్థం కాకపోయినా త్వరలోనే అర్థం అవుతుంది. గనుల చట్టం (1952) కింద, బొగ్గుగనుల నియమావళి (1957) కింద, డి.జి.ఎం.ఎస్ కార్యాలయానికి బొగ్గు గనుల నిర్వహణపైన విశేషమైన అధికారాలున్నాయి. అంతా అయిపోయిన తరువాత విచారణ జరిపే అధికారం మాత్రమే కాదు. అడుగడుగునా వారి అనుమతి, పర్యవేక్షణ లేనిదే ఏ పనీ జరగదు, జరగడానికి వీలు లేదు. మరి ఇప్పుడు విచారణ కోసం గోదావరిఖనికి వచ్చిన డి.జి.ఎం.ఎస్ అధికారులు తమ పాపం గురించి కూడా తామే విచారణ జరుపుతారా?

జూన్ 16న ప్రమాదం జరిగిన గని పేరు 7 ఎల్.ఇ.పి. ఎల్.ఇ.పి అంటే లైఫ్ ఎక్స్‌టెన్షన్ ప్రాజెక్టు. ఒక దశలో 'ఫాల్ట్' వచ్చి ఆగిపోయిన ప్రాజెక్టును తిరిగి కొనసాగించాలన్న నిర్ణయం నుండి పుట్టింది. ఈ 7 ఎల్.ఇ.పి ఇందులో ప్రస్తుతం 3 సీమ్‌లో పని నడుస్తున్నది. (సీమ్ అంటే బొగ్గు పొర అని అర్థం చెప్పుకోవచ్చు. ఎటొచ్చీ, పొర అనే మాటవాడడం వల్ల అది పలుచగా ఉంటుందనుకునేరు. ఉండనవసరం లేదు. కొన్ని మీటర్ల మందం ఉంటే వచ్చును.)

3 సీమ్‌కు కింద 3 సీమ్ బాటమ్ ఉంది (అది ఇంకొకపొర అనుకుంటే సరిపోతుంది). దాని కింద 4 సీమ్ ఉంది. ఆ రెండింటిలోనూ తవ్వకం నిలిపి వేసారు. ప్రస్తుతం నడుస్తున్న 3 సీమ్‌లో కూడా రెండేళ్ల దాకా ఉత్పత్తి ఆగిపోయి ఉండింది. ఇప్పుడు ఒక రెండు నెలలు గానే దానిలో ఉత్పత్తి మళ్లీ పునరుద్ధరించారు. ఒక కొత్త గనిని ఆవిష్కరించే ముందు ఏ విధంగానయితే డి.జి.ఎం.ఎస్‌కు నోటీసు ఇయ్యవలసి ఉంటుందో, మూసేసిన గనిని పునరుద్ధరించే ముందు కూడా అదే విధంగా డి.జి.ఎం.ఎస్‌కు నెల రోజుల నోటీసు ఇయ్యవలసి ఉంటుందని కోల్ మైన్స్ రెగ్యులేషన్‌లోని రెగ్యులేషన్ 7 అంటుంది. నోటీసు పుచ్చుకునేది ఫైలులో భద్రంగా దాచుకోవడానికి కాదు. ప్రతిపాదిత పునరుద్ధరణ బాగోగులు పరిశీలించి తగు సలహాలు ఇవ్వడానికి.

గాయపడిన, మృతి చెందిన వారి సంఖ్య

సం॥రం	ప్రమాదాల్లో మృతుల సంఖ్య	తీవ్రంగా గాయపడిన వారి సంఖ్య
1990	24	317
1991	19	310
1992	27	278
1993	31	173
1994	50	253
1995	19	167
1996	28	....
1997	36	128
1998	34	103
1999	26	71
2000	36	201
2001	24	203
2002	23	185
2003	జూన్ 17 వరకు 41	101

ఒక చోట బొగ్గు కోసం తవ్వకం మొదలు పెట్టినప్పుడు సమీపంలోని వేరే గని లేక పొరలో నిలువ ఉన్న నీరు ఈ తవ్వకంలోకి ప్రవహించే ప్రమాదాన్ని నివారించడానికి కోల్ మైన్స్ రెగ్యులేషన్‌లోని రెగ్యులేషన్ 127 చాలా వివరమైన నియమాలను నిర్దేశించింది. దానిని సమూలంగా అతిక్రమించడమే జూన్ 16 నాటి ప్రమాదానికి కారణమని డి.జి.ఎం.ఎస్ కార్యాలయ అధికారులు ఇప్పటికే నిర్ధారించినట్టు వినికిడి. అయితే దీనికి బాధ్యత అంతా 7 ఎల్.ఇ.పి గని మేనేజర్, తదితర స్థానిక అధికార్లదేనా? 7 ఎల్.ఇ.పి పునరుద్ధరణ పథకం సింగరేణి యాజమాన్యం అనుమతి లేకుండా ఆచరణ రూపం తీసుకోలేదు. డి.జి.ఎం.ఎస్‌కు 30 రోజుల నోటీసు లేకుండ అది అమలులోకి రాలేదు. మరి వారంతా ఆ ప్రయోగంలోని ప్రమాదాన్ని గుర్తించ లేకపోయారంటే కారణం? ఏ ప్రయత్నమూ చేయకపోవడమే కారణం.

3 సీమ్‌కు దిగువన ఉన్న 3 బాటమ్ సీమ్‌లో నుండి నీళ్ళు పైకి తన్నుకు వచ్చి 3 సీమ్‌లోని 18, 19 లెవెల్స్‌ను ముంచెత్తడమే మొన్నటి ప్రమాదానికి కారణం. గనులు మీది నుండి క్రిందికి ఏటవాలుగా ఉంటాయి కాబట్టి, విడిచి పెట్టేసిన గనిలో నీళ్లు చేరితే అది మీది నుండి కిందికే ప్రవహిస్తుంది. కింద నీటికి అడ్డుగోడ ఉన్నట్టయితే అక్కడ నిలబడే నీటిపైన ఏటవాలుగా ప్రవహించే నీటి ఒత్తిడి బలంగా ఉంటుంది. అది పైకి తనుకొచ్చే అవకాశం ఉంటుంది. 16 జూన్ నాడు జరిగిందిదే.

కిందనున్న 3 బాటమ్ సీమ్‌లో నీళ్లెందుకు చేరాయి? ఒక గనిని గానీ పొరను గానీ వదిలి వేయాలని నిర్ణయించుకున్నట్టయితే, ఆ గని లేక పొరలో దట్టంగా ఇసుక నింపుతారు. ఇసుక నిండా నింపితేనే ఆ గనిని క్షేమంగా వదిలేసినట్టవుతుంది. లేకపోతే కాలక్రమంలో అందులో నీళ్లు చేరి ఏదో ఒక రూపంలో ప్రాణ హాని కలిగించగలదు.

3 బాటమ్‌లో ఇసుక సగం కూడా నింపలేదు. నింపినట్టు లెక్కలు మాత్రం రాసుకున్నారని కార్మికులు అంటారు. ఇసుక నింపక పోవడంతో ఊట నీరు కాలక్రమంలో బాగా చేరింది. రెండు నెలల కింద 3 సీమ్‌ను పునరుద్ధరించాలని నిర్ణయించినప్పటికే దానికి కింద 3 సీమ్‌బాటమ్‌లో నీరు పెద్దమొత్తంలోనే ఉండి ఉండాలి. ఆ విషయం 7 ఎల్.ఇ.పి మేనేజర్ నుండి ధన్‌బాద్‌లోని జాతీయ గని కార్మిక సంరక్షకుడు డి.జి.ఎం.ఎస్ దాకా ఎవరూ గమనించకపోవడం వల్ల 3 సీమ్ పునరుద్ధరణ జరిగిపోయింది. రెండు నెలలు తిరిగే సరికి ఘోరమైన ప్రమాదం జరిగిపోయింది.

చంద్రబాబు ప్రమాదం జరిగిన వెంటనే హుటాహుటిన గోదావరిఖనికి పోయి గని ప్రమాదాలలో చనిపోయిన వారికి ఎన్నడూ ఇవ్వని మోతాదులో నష్టపరిహారం ప్రకటించాడు. ఆ పని చేయకపోతే కార్మికులలో 'సింగరేణి సంస్కరణల' పట్ల బాగా పేరుకున్న వ్యతిరేకత, అసహనం ఏ రూపం తీసుకునేవో! దానితో బాటు కోల్ మైన్స్ రెగ్యులేషన్ 127ను ఉల్లంఘించినందుకు 7 ఎల్.ఇ.పి గని మేనేజింగ్ స్థాయి సిబ్బందిని నలుగురిని సస్పెండ్ చేసారు. 127 రెగ్యులేషన్‌లోని అనేక విషయాలలో ఒక దానిని మాత్రం లెక్కలోకి తీసుకొని ఈ పని చేసారు. అదేమిటంటే గనిలో తవ్వకం చేసేటప్పుడు ఇరుగు పొరుగున ఉన్న గనులు లేక తవ్వకాల నుండి నీరు వచ్చి చేరే అవకాశం ఉందో లేదో చూసేందుకు ముందు జాగ్రత్తగా బోర్ ద్వారా నేల మీద, పక్క గోడలను పొక్కలు చేసుకుంటూ ముందుకు సాగాలి. ఈ పని చేయనందుకు 7 ఎల్.ఇ.పి మేనేజర్‌ను, ఇంజనీర్‌ను సస్పెండ్ చేసారు. ఈ నియమం 127 (6)లో ఉంది. కానీ రెగ్యులేషన్ 127ను మొత్తంగా చదివినట్టయితే 3 సీమ్ పునరుద్ధరణ ప్రక్రియే ప్రశ్నార్థకం అని అర్థం అవుతుంది. ఒక తవ్వకానికీ మరొక తవ్వకానికీ మధ్య 60 మీటర్ల దూరం ఉండాలని (రెండవ తవ్వకంలో నీటి నిలువ లేదని నిర్ధారించబడి ఉంటే తప్ప) 127 (3) అంటుంది. 3 సీమ్ బాటమ్‌లో నీటి నిలువ ఉందో లేదో చూడకుండ, 60 మీటర్ల కంటే చాలా తక్కువ నిడివిలో 3 సీమ్‌ను పునరుద్ధరించారు నీటి నిలువ ఉన్న ప్రాంతానికి సమీపంలో తవ్వకం చేపట్టేటప్పుడు ఆ నిలువకు సంబంధించిన సకల సమాచారాన్నీ సేకరించి పెట్టాలనీ ఆ నీరు ఈ తవ్వకంలోకి ప్రవేశించకుండా ఉండడానికి తగు జాగ్రత్తలను ఈ తవ్వకం నిర్వహణలో వ్యవస్థీకరించాలనీ 127 (2) అంటుంది. 3 సీమ్ బాటమ్‌లోను దాని కిందనున్న 4 సీమ్‌లోను నీటి నిలువ ఉన్న సంగతే తెలుసుకోలేదు. దానికి సంబంధించిన సమాచారం సేకరించలేదు. జాగ్రత్తలేవీ వ్యవస్థీకరించలేదు. నీటి నిలువకు సమీపంలో తవ్వకాన్ని చేపట్టాలనిగానీ పునరుద్ధరించాలని గానీ ప్రతిపాదించినప్పుడు తగు జాగ్రత్తలతో కూడిన ప్రణాళిక నమూనా రూపొందించి అనుమతి పొందాలని 127 (4) అంటుంది. ప్రణాళిక రూపొందించలేదు, అనుమతి ఇచ్చే పెద్ద మనుషులు అడగనూ లేదు.

దీనికి బాధ్యులు ప్రస్తుత 7 ఎల్.ఇ.పి మేనేజర్లు మాత్రమే కాదు. 3 సీమ్ బాటమ్‌లో ఇసుక పూర్తిగా నింపని మాజీ మేనేజర్ నుండి ఏ జాగ్రత్తలూ ఏ నియమాలూ పాటించకుండా 3 సీమ్ పునరుద్ధరణకు అనుమతి ఇచ్చిన సింగరేణి కంపెనీ యాజమాన్యం, డి.జి.ఎం.ఎస్ దాకా అందరూ బాధ్యులే.

కానీ వారే ఇప్పుడు విచారణ నిర్వహిస్తున్నారు, వారే 'న్యాయం' చేయబోతారు!

17 మంది సింగరేణి కార్మికులను పొట్టన పెట్టుకొన్న యాజమాన్యాన్ని శిక్షించాలి!

సింగరేణి యాజమాన్య నిర్లక్ష్యం మూలంగానే గోదావరిఖని 7 ఎల్.ఇ.సి. గని ప్రమాదంలో 17 మంది కార్మికులు మరణించారని భారత కార్మిక సంఘాల సమాఖ్య (ఐఎఫ్‌టియు) రాష్ట్ర కమిటీ స్పష్టం చేస్తున్నది. కార్మికుల చేత టార్గెట్లు పూర్తి చేయటమే లక్ష్యంగా పెట్టుకుంటున్న యాజమాన్యం వారు పని చేసే చోట కనీస భద్రతా చర్యలు చేపట్టని ఫలితంగా ఇంతటి ఘోర ప్రమాదం జరిగింది.

కట్టుదిట్టమైన భద్రతా చర్యలు చేపట్టాలని డిమాండ్ చేస్తున్నది. ఈ ప్రమాదంలో చనిపోయిన కార్మికుల కుటుంబాలకు ఐఎఫ్‌టియు తన ప్రగాఢ సానుభూతిని, సంతాపాన్ని తెలియచేస్తున్నది.

చనిపోయిన కార్మికుల కుటుంబాలకు 10 లక్షల చొప్పున ఎక్స్‌గ్రేషియా చెల్లింపుతో బాటు కుటుంబంలో ఒకరికి ఉద్యోగం ఇవ్వాలని డిమాండ్ చేస్తున్నది. 100 సం॥ల సింగరేణి చరిత్రలో రాష్ట్రంలో ఇంతటి గోర ప్రమాదం ఎప్పుడూ జరగలేదు. సింగరేణిలో ప్రయివేటీకరణ, కాంట్రాక్టీకరణ మూలంగా అధికారులు కాంట్రాక్టులతో లాలూచీపడి భద్రతా చర్యల్ని పటిష్టంగా చేపట్టడం లేదు, గోదావరిఖని 7 ఎల్.ఇ.సి.లో నీటి నిల్వలు ఎక్కడ వున్నాయో స్పష్టంగా సర్వే చేయక పోవటమే ఈ ప్రమాదానికి అవి ముఖ్య కారణం. ఇకనైనా యాజమాన్యం కార్మికుల జీవితాలతో చెలగాటమాడే విధంగా సింగరేణిలో ప్రయివేటీకరణను, కాంట్రాక్టీకరణను కొనసాగించరాదని ఐ.ఎఫ్.టి.యు కోరుతున్నది. ఈ ఘోర ప్రమాదంపై న్యాయ విచారణ, శాఖా పరమైన దర్యాప్తును సాగించి దోషులైన ఉన్నతాధికారులందర్ని కఠినంగా శిక్షించాలని ఐఎఫ్‌టియు డిమాండ్ చేస్తున్నది.

ఎస్. వెంకటేశ్వరారవు
రాష్ట్ర ప్రధాన కార్యదర్శి
భారత కార్మిక సంఘాల సమాఖ్య